

פרק שישי: חובות וזכויות - תקנות חכמים (תנאי כתובה)

פרק שישי: חובותיו של האיש – תקנות חכמים (מדרבנן)

סוגיה 23: "קבורה"

המשנה בכתובות מפרטת את חובות האב כלפי בתו, והבעל כלפי אשתו. בכלל חובות הבעל נמצאת חובתו לקבור את אשתו (הכוונה לחיוב כלכלי של הבעל לממן את הוצאות קבורתה של אשתו וכל הכרוך בכבוד אחרון).

ועל כך אומרת המשנה:

משנה, מסכת כתובות, פרק ד' משנה ד' (עמוד 105 חוברת לתלמיד)

[...]

אם הבת

נישאת

השלב המכריע, שבו פוסקת האישה מלהיות ב'רשות' אביה ועוברת ל'רשות הבעל' הוא הרגע שבו היא נכנסת לחופה

- יתר עליו הבעל

לבעל - לאחר הנישואין - זכות עדיפה לעומת אביה, שהוא גם

שאוכל פירות בחייה,

אבל

וחייב במזונותיה ובפרקונה ובקבורתה.

רבי יהודה אומר:

אפילו עני שבישראל לא יפחות משני חילין ומקוננת.

תוספות יום טוב מסכת כתובות פרק ד'

מהמשנה משתמע שרבי יהודה חולק על תנא-קמא.

לדעת התנא קמא הבעל אינו חייב לספק לקבורת אשתו שני חילין ומקוננת.

המחלוקת מבוארת בגמרא.

תלמוד בבלי, מסכת כתובות, דף מ"ח עמוד א' (עמוד 99 חוברת לתלמיד)

"רבי יהודה אומר: אפילו עני שבישראל וכו'".

מכלל דתנא קמא סבר הני לא.

מתוך דברים אלה אתה למד שלדעת התנא-קמא הבעל אינו חייב לספק לקבורת אשתו שני חילין ומקוננת

היכי דמי?

השאלה נשאלת כדי לתאר את המקרה המיוחד בו נאמרו הדברים.

אי דאורחה - מאי טעמא דתנא קמא דאמר לא?

דאורחה - דרך בנות משפחתה בכך.

מאי טעמא דתנא קמא - דאמר לא צריך.

ואי דלאו אורחה - מאי טעמא דרבי יהודה?

תנא קמא ורבי יהודה מסכימים שכאשר דרך משפחתו ומשפחתה זהים, באופן הקבורה, אין צורך בשני חלילין ומקוננת אפילו לעשיר.

לא צריכא,

ההלכה אינה מובנת מאליה ויש צורך להבחין בין שני מקרים השונים אחד מהשני.

כגון דאורחיה ידידיה (אורחיה - לבנות משפחתו עושין כן)
ולאו אורחה ידידיה.

מחלוקתם של התנא-קמא ורבי יהודה הוא בגדר הכלל 'עולה עימו ואינה יורדת עמו'. כלומר: אישה שנישאת לבעל ממעמד משפחתי גבוה משלה, הבעל צריך להתנהג עמה לפי מעמדו. ואישה שנישאת לבעל ממעמד משפחתי נמוך משלה, הבעל צריך להתנהג עמה לפי מעמדה.

תנא קמא סבר:

כי אמרינן עולה עמו ואינה יורדת עמו - הני מילי מחיים, אבל לאחר מיתה - לא.

תנא-קמא סבור שכלל זה נאמר רק ביחס לחיובים שחייב הבעל לאשתו בחיים, אך לאחר מיתתה - הוא חייב לקבור אותה לפי ממעמדה, ולא לפי מעמדו.

ורבי יהודה סבר: אפילו לאחר מיתה.

רבי יהודה, סבור שאם בני משפחתו נוהגים לקבור בחלילים ובמקוננת, עליו לספק זאת גם לאשתו.

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: הלכה כרבי יהודה.

שולחן ערוך אבן העזר, הלכות כתובות, סימן פ"ט סעיף א' (עמוד 101
חוברת לתלמיד)

מתה האשה בחי' הבעל, חייב לקברה ולטפל בכל צרכי קבורתה, ובכלל זה האבן שנותנים על הקבר.

וכן חייב לעשות לה מספד וקנים, כדרך כל המדינה.
שירי אבל ויגון על ידי מקוננת מלשון הכתוב (יחזקאל ב, י): "קנים וקנה וקנה".

ואם דרכם להספיד בחלילין, לא יפחת משני חלילין ומקוננות, אפילו עני שבִּישְׂרָאֵל; ואם הִיא עשיר, הכל לפי כבודו.

ואם הִיא כְּבוֹדָה יותר מְכַבֹּדוֹ, קוֹבְרִים אותה לפי כְּבוֹדָה, שְׁעוֹלָה עִמוֹ וְאִינָה יוֹרֶדֶת.